

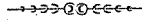
579

کتابخانہ اسلامی کتب خانہ

عدد: ۲

خواجہ آراکلی

اثر
معلم ناجی

صاحب کتب خانہ: کتابچی آراکلی

معارف نظارت جلیہ سنک رخصتیہ طبع اولمشر
رخصتنامہ نومروسی ۷۱۳

استانبول

(س) شرکت مرتبہ مطبعہ سی — باب عالی چادہ سندہ نومرو ۳۴

۱۳۰۳

اداره شرکت مرتبه مطبعه سی — باب عالی چاده سی
نومرو ۳۴

مُقَدِّمَةٌ

«سعادت» غزته سنك قسم ادبيسنه - بعض
كتب عربيه و فارسيه دن بالترجمه - يازديغم فقره لر «خير
الكلام ماقل ودل» مضمونه مظهر بولنديغي ايچون
ارباب مطالعه طرفندن تقدير اولنمش ايدى .

بولرك غزته اوزرنده . متفرق قالمسندن طولولو
بولنمشنى اولى كوردم . اكثرينى شورساله ده جمع
ايتدم . وارسون براثر جكم ده بو اولسون ديدم .

فقره لر كچوغى اكابره اسناد اولنمش نوادر دن
بولنديغي جهتله رساله مه { نوادر الاكابر } عنواننى
ويريورم .

ايلريده وقم اولورسه بويله برچوق فقرات دها

ترجمہ ایدہ رک ینہ بو عنوان آئندہ نشر ایلیہ جکم .
 بوسالہ اکثریا زیارت ایتمکده بولندینم
 «حمیدیه کتبخانہ سی» محصولیدر. اورادہ یازدم .
 او برخزینہ درکہ ایچندن نہ قدر جواهر آئسہ
 نقصانپذیر اولز .

حمیدیه کتبخانہ سندن آلدینمی ایشته عثمانلی
 کتبخانہ سنہ ویریورم . آندہ کی جواهرک استتاری
 دکل، انتشاری نافقدر .

کندمنہ «ناشر جواهر» دیمش قدر اولدم . فقط
 بوندن تمدح چیقمز . آچیق برخزینہ یه کیروبده
 براووج جواهر آلہرق خارجه سرپیورمک اوکنمکه
 دکر شیار دغیدر؟

کتبخانہ ده بویله برسالہ یازمق معرفت صایله .

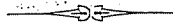
مزسه بعض ارباب قلم ایچون نمونه غیرتدهمی
عد اولنه مز؟

نمونه م کو چکدر. فقط امیدایدرم که کوستره جکی
حسن تأثیر بیوک اوله جهقدر.

ارباب قلم طرفندن بوندن اعلی بش اون
کتبخانه محصولی میدانه قونلایغنی کورمکه موفق
اوله بیلیرسه م ایشته اوزمان افتخارایدرم.

جب علی — فی ۳ کانون ثانی سنه ۱۳۰۱

معلم ناجی

نوادر الاكابر

حضرت امام علي به [كرم الله وجهه] «نعم نهدر؟» ديه
سؤال ايتملر. جواباً «بغداي اتمكني ييوب اوزرينه برده
كوزل صو ايجدكن صكره بر آغاخك لطيف كولنكه سنه
چكيلن كيسه نائل نعم اولمش اولور.» بيورمش.
‡

ارباب حساستدن برى مشهور «اخفش» ه تعريض
يوللو «پارهي سزده چوقچه سويورسكن!» ديمش.
مشاراليه «پارهي سويشم سنك كي آدملردن مستقي
بولنجي سوديكمدندر.» جوابي ويرمش.
‡

شعراي عربدن برى يولده كيدركن ايكي ياننده ايكي
محبوب اولديني حالده قارشيدن كلكدده اولان بيلديكي
برذاتك يانته صوقيله رق مجرد سوز اولق ايجون «سز
كيسكر؟» ديمش. اوذات «عبدالواحدم.» جوابي
ويردكن صكره «سزده بكاكيم اولديتكري سويلر ميسكر؟»

دیکله شاعر « بن عبدالائیم، سن آرهدن چیق باقهیم! »
دیوب کوزلاری مجبور تبسم ایتمش.

‡

حکمدان برینه « دنیاده آلتوندن عزیز برشی وازمیدر؟ »
دیملریله « اوت! آندن مستغی بولنان! » جوابی ویرمشدر.

‡

برجاهل برحکیمه سب ایدر. حکیم برشی دیمیوب
اعراض ایله اکتفا ایلر. جاهل تکرار حکیمک یوزینه
هایقیروب « سکا دییورم! » دینجه حکیم « سندن اعراض
ایدیورم! » مقابله سنده بولنور.

‡

« جمال الدین بن مطروح » ارباب اقتداردن برذاته
احباسندن برینک بعض امورینک تسویه سی التماسی متضمن
برتوصیه نامه یازوب کوندرمش ایلی.

مزسل الیه « امرکزک انفاذنده مشقت واردر. » دیمک
اولوق اوزره « فیه مشقة » جمله سندن عبارت برجوابنامه
تحریریه جمال الدینه ارسال ایتدی. مشارالیه دخی یالکز
« مشقت اولسه » مفهومده بولنان « لولا المشقة »
شرطیه سنی حاوی برمکتوب ایله مقابله ایلی.

جمال الدین کجی نکتہ شناسان زماندن بولنان او ذات،
مشار الیهک بوندن مقصدی شاعر مشهور « منجی » نک
« مشقت اولسه هرکس بیوک آدم اولوردی. » مآلی
کوسترن :

لولا المشقة ساد الناس کاهم
مصراع حکیمانہ سنی اخطار ایتک اولدینی آکلابوب
مضمون توصیه نامه بی اجرایه شاب المشر.
‡

شامده مشهور شاعر نابینا « ابو العلاء » نک - که بلدہ
معرة النعمانہ منسوب اولدینی جهتله « ادیب معری »
عنوانی المشر - مجلس ادبندہ برکون شعرا دن برقاچ
خوشحال محصول طبعترلی اولان بعض اشعارى انشاد
ایله اشتغال ایتدکلی صرده بونلرک آره سنده بولنان
« ابونصر المنازی » دخی کندی آثارندن برشعر او قومغله
ابو العلاء « انت اشعر من بالشام. » یعنی « سن شامده کی
شاعر لرک اک مقتدر یسین. » دیه کندیسک جودت طبعی
بالخاصه تقدیر ایتمش ایدی.

برخیلی زمان صکره معری بغداده کتدی. اورانک
اهل ادبی دخی بزم ابو العلاءه اجتماع ایتدی. برعتاد

حضور استادده هرکس شعرینی انشاد ایتمهک باشلادی .
منازی دخی بالتصادف داخل مجلس بولندیغدن نوبتی کلنجه
اوده برشعر او قودی .

معری یاننده کیمار بولندیغنی تیلدیکی حالده شعر
منازی بی دیکله بنجه بوشاعر حقنده شامده ایراد ایتمش
اولدیغنی جمله استخسانیهده واقع « من بالشام . » اوزرینه
معطوف اوله رق « ومن بالعراق . » یعنی « عراقده کی شاعر
لرک ده اک مقتدری سنسین . » دیمش وکندیسنک فرط
ذکاسنه بر دلیل جدید اولان بو عطف عارفانه اوزرینه
حضارک نظر دقتی برقات ده اادیب اعمایه منعطف
اولشدر .

(عکرمه) بروجه آتی برروایتده بولمشدر:

« برکون حضرت ابن عباسک نزدنده اوطوریور
ایدک . جوارده بر قوش اوتدی . حضاردن بریسی قوش
ایله تقال ویا تطیر ایدن طاقدن اولغله صدای طیری
ایشیدنجه « ان شاء الله خیردر ! » دیدی . ابن عباس « نه
خیردر نه ده شر . بر قوش اوتدی . ایشته اوقدر ! » بیوردی .
معاصرین عرفادن برینک خانه سی جوارنده بر آقشام

بر قوش اوتمسینه زوجهسی کندیسنه « اقدی! بوقوش نیچون
اوتر؟ » سؤال ساده دلانهسنی ایراد ایندیجه « اقدم! قوش
دکلی؟ البته اوتر. » جوانی ویزهک هم آواز این عباس
اولشدر.

§

« ابراهیم بن ادیم » « خلق ایله نیچون اختلاط
ایتمزسکر؟ » دیدکلرنده « بندن ادنی ایله قونشسه جهلندن
متأذی اولورم، بندن اعلی ایله کورشسه کوشتره جکی
عظمتی چکه مم، نظیرمله برلشسه بکا حسد ایندرده آنک
ایچون! » جوانی ویرمشدر.

§

« حاتم اصم » انسای وعظده « ابلیس ایله باطناً متفق
اولدقیری حالده ظاهر آبی چاره نک علیهنده بولنانلره قیزارم! »
دیرایدی.

§

« ابن المبارک » کندیسنه « جناب حق سکا بو آفشام
وفات ایده جکی بیلدرسه بوکون نه یاپاردک؟ » دین بر آدمه
« محصل علمه چالیشیردم. » دیمشدر.

﴿

حضرت عمر بر کون زاهد قلیغنده ایشسز کرر
بر طاقم آدمبره تصادق ایدوب « سز کیلر سکز؟ » دیه
صوردقده « نحن المتوکلون . » یعنی « بز ارباب توکلنر . »
جوابی ویرملریله جناب فاروق حکیم « بل اتم المستأکلون . »
یعنی « اولیه دکل، سز باد هوا ییه جک آرار بر طاقم تبللر .
سکز . » دیدکلن صکره « سزه متوکل کیه دینلدیکنی
اوکرده دهیمی؟ متوکل دانه پی بطن زمینه القا و بونکله برابر
خالقنه التجا ایدن آدمدر . » بیورمشدر .

﴿

« فضیل بن عیاض » دیمشدرکه:

دنیاده اوچ شی آرامیکز، زیرا بوله میسکز . بونلردن
برنجیسی علییه عامل عالمدر . کندیسندن تحصیل علم ایتک
ایچون اولیه برداشند بولمغه چالیشیرسه کر جاهل قالیرسکز .
ایکنجیسی حلال اولدیغنده شبهه اولیان طعمادر . اولیه
یه جک آرارسه کر آجلغه تحمل ایتلیسکز . اوچنجیسی
عیسز دوستدر . اولیه دوست ایسترسه کر دوستسز یاشامغه
قرار ویرملیسکز . «

« یارسز قالمش جهانده عیسز یار ایستین »

§

بلغای عربدن برینه «سوزك اك كوزلی هانکیسیدر؟»
دیدکلرنده «یانی صره بشقه برسوزه محتاج اولمایندر.»
دیمشدر.

§

کبار صوفیه دن بریسی یاراننه دیمشکه:
«عزبت کزین اولیوب خلق ایله اختلاط اوزره بولنان
آدمک یالان سولیه جکته شهادت ایدم. ایجاب ایدرسه
سزده بویله برشهادتده بولمیکر، زیرا شاهد زور اولمکر
لازم کلیر.»

§

غایت چرکین براعرابی اولنیر. کوزل برزوجه یه
تصادف ایدر. برکون زوجہ سی بوکا دیرکه: «سنکله
ایکیزک اهل جتندن اوله جغمزه حکم ایدیورم.» اعرابی
متخیرانه بو حکمک حکمتی صورار. زوجہ سی ینه دیرکه:
«سن بنم کبی کوزل برزوجه یه مالک اولدک. بو نعمتک
شکرینی ایفا ایدیورسین. بن ده سنک کبی چرکین برقو-
جیه دوشدم. بو تقمته صبر ایدیورم. جناب حق جتنه
بزی قومیزسه کیی قویه حق؟»

§

امام شعبی بر کون او یوز علتته دوچار اولمش برسوری
ده ویه تصادف ایده رک صاحب الابل اولان ذاته « بونلری
نیچون تداوی ایتیمورسین؟» دیمیسی اوزرینه « خاندانم زده
صالحه بر عجوزه وارد، ده ودرک حجتیاب اولسنی آنک
دعاسنه وابسته بیله یکمزدن تدبیر دیکره مراجعتدن
وارسته یز. « جوابی آلنجی « قوجه قارینک دعاسنه بر آرده
قطران قارشدرسه کز فنا اولمز! « دیمشدر.

§

حضرت فاروق بر کون غایت کوزل کینش بر آدمه
مصادف اوله رق « سن بصره لی بر حدادک اوغلی دکلیسک؟»
دیجه حدادزاده « اوت، فقط کاتم ! « جوابی ویردکده
جباب خلیفه « علم نه عالی شیدر! اربانی دایما اعلا ایدر.
دیه رک کاتبی مظهر التفات بیورمشدر.

§

« حاجب بن زراره» سفارت طریقیه بارگاه نوشیروانه
کیدوب یزدینه دخول ایچون استیدان ایلدکده ملک کن دیسنک
کم اولدیغی دربان واسطه سیله صور دیرنجی « رجل من
العرب» جوابی ویرمش ایدی. حضور نوشیروانه

چىقدقه ملك كنديسنه كيم اولديغى سؤال ايدىجه « سيد العرب » جوابى وىردى .

بونك اوزرينه توشىروان سفيرك اولكى جوابيله بو جوابى بىتىنده مغايرت اولديغى، يعنى طائفه عربدن بر آدم اولمق ايله سيد العرب اولمق آره سنده چوق فرق بولديغى اىما ايدىجه ابن زراره « اول قوم عربدن بر كيسه اولديغى حالده ملكك التفات واکرامنه مظهرىتم جهتيله شمدى سيد العرب اولدم . » ديوب نائل احسان نوشىروان اولمشدر .

بز آرهلق حسنين افديلر من آره سنده براغبرار صورتى تىكون ايتىش ايدى .

جناب حسينه « برادر كرك ياننه كيدوب طالب ائتلاف اولمىز مناسبدر . او سرك بيوك كىزدن . » ديديلر . « جد امجدمدن ايشتديكم بر حديثه نظراً بينلرى بويله شكر آب اولان ايكي كشىدن هانكيسى اول طالب رضاي ديكر اولورسه آنك دخول جتتده دخى اوته كى سبق ايدمىچى آكلاشيلور . بيوك برادرمى بو شرف تقدمدن محروم ايتىمك المستم . » بيوردى .

کندیسنک یو افاده سی حضرت حسنه تبلیغ اولنجه
 بیوکلکنی برقات دها اثبات ایچون همان قالقوب نزد جلیل
 حسینی تشریف ایتدی . قرداشجه سنه بارشیدیلر . او اغبرار
 در حال آرهدن کیتدی .

§

حکمای اسلامیهدن «ابوزید البلیخی» بعض ارباب
 استفاده طرفندن کندیسنه توجیه اولنان «فلسفه نه دن
 عبارتدر؟» سؤالنه «فلسفه کبری شریعت غرادر . انسان
 متعبد اولمدیجه حقیقی متفلسف اوله من . حکیم حقیقی ایسه
 دوائر شریعتک خارجنده بولنمز . بو دائرلرک اعظمی دخی
 تناهیدن مصون اولان علمدر .» جوابی ویرمشدر .

§

ابرار کرامدن «حسن بصری» نک نزدینه بر آدم
 کله رک انفاس قدسینه سندن استشفامقصدیله اقرباسندن برینک
 حالت نزعده بولندیغنی اخبار ایلدکده عارف مشارالیهک
 لسان حقیقت بیانندن «او ذاتاً طوغدینی ساعتدن بری
 حالت نزعده در .» سوزی صادر اولمشدر .

§

بر قاتلی مقتضای حکم قصاص اوزره مقتله کوتورمکده

اولدق قریخی کورن بر حکیم عمومه خطاباً « جنایت
عظمای قتلی ارتکابدن اجتناب ایدک. زیرا قاتلیرک لایموت
بر قاتلی واردر. » دیمشدر .

§

فلاسفه مزدن « بهاءالدین ابو محمد الحزقی » شاگردانیله
مصاحبت ائساننده مناسبت کلدیکه « نفسک کمالی ادراک
معقولات ایله، جمالی ایسه هندسه، هیئت، موسیقی فنلرینک
تعلیمه حاصل اولور. » دیر ایدی .

§

بر حکیم کامل « انسانده حکمت نه زمان کمال بولور؟ »
دیه صورانلره « خلقک کندی حقنده کی مدحیله ممنون،
ذمیله محزون اولغنه تنزل ایتمامکه باشلادیغی زمان! »
مقابله سنده بولتمشدر .

§

اصحاب حلم و حکمتدن بری « اخلاق ذمیله مبتالارندن
بعضلرینک سوبلدکلری سوزلر انسانک کوچنه کیدیور .
بونلره شدتله مقابله ده بولنغنی نفس آرزو ایدیور . بوبابده
نصل حرکت ایتملی؟ » دیه نلره « برادیبک برادبسزله مخاطبه
ایتمسی روا دکلددر . هیچ بر آییق بر سر خوشله سوبلشمک
ایسترمی؟ » نصیحتی ویرمشدر .

§

« عبدالمک » برکون مجلسنده بولنانلره مناسبتله « هیچ بر مقتدرک غصب ایده میه چی معیشتی استحصاله چالیشکز. » دیدکده بعض حضار « اومعیشت هانکیسیدر؟ » دیملریه « ادب ! » جوانی ویرمشدر .

مشارالیهک بوجوانی « هیچ بر پدر اولادینه ادبدن افضل برشی احسان ایده مز. » مآئنده اولان حدیث شریفه موافق اولوق جهتیله پک عارفانه عد اولنور .

§

« اسکندر » ه « مملکزه نیچون پدرکردن زیاده تعظیم ایدرسکز؟ » سؤالی توجیه ایدنار « پدرم بکا بخش حیات فانیه ایتدیکی حاده معلم عمر جاودانی احسان ایلدیکی ایچون ! » جوانی آلمشدر .

§

« برزجههر » برکون فرزندانیله برلکده اوطورمقدمه اولان « کسری » به « اوغللرکردن هانکیسنی چوق سور . سکر؟ » دیمسیله کسری « اک زیاده تحصیل اده راغب ، مورث عار اوله حق شیردن محانب ، احراز درجات عالییه طالب اولاتی ! » سوزیه مقابله ائمشدر .

§

«عباس بن مرداس» ه «بر آشراب ایچسه کز جبار تکز
آرتاردی.» دیمشدر. «منسوب اولدیغ قومک شمدی اعا.
لیستدن بولندیغ حالده ایکی ساعت صکره اسافلندن بولغنی
آرزو ایده جک قدر اذغانمز دکلم.» دیمش.

§

جناب حیدر کرار بر کون براستره سوار اولمش ایدی.
کستانخان امتدن بری «سز ارباب حربک بر یخیارندن اولوق
اوزره معروف سکز. بر اسب سبکجولانه بنسه کز دها مناسب
اولمزمی ایدی؟» اخطارنده بولمسیله حضرت اسدالله
«هجوم ایندن قاجیه جق، قاجانه هجوم ایتیه جک اولان
بر آدمه بوآسترده یترا!» جوابی ویردرک معترضی وایه مند
اتباه بیوردی.

§

حضرت امام علی «ادب ایچون بوده بر شرفدرکه
ادیب اولمیان دخی آنکه اتصاف ادعاسنده بولنوب کندیسنه
اسناد ادب ایدلکجه ممنون اولور. جهل ایچون بوده بر
ذلدرکه جاهل اولان دخی آندن تبرا ایدوب کندیسنه
اسناد جهل ایدلکجه جدتلیر.» بیورمشدر.

ادبده علم دخی داخل اولدیغندن بو مالی برشاعر
 بوجه آتی نظم ایتشدرد:
 -- کفاشر فآبالعلم دعواه جاهل
 ویفرح ان امنی الی العلم ینسب
 ویکنی خمولا بالجهالة اتی
 اراع متی انسب الیه واغضب

؟

حکمدان برینه « انسان آغیر یوکی قالدیره بیایورده
 ثقیل شخصیسه تحمل ایدمه میور. سببی نه اولمی ؟ » دیمشدر.
 آغیر یوکی قالدرمقده جسم ایله روح مشترک اولدقلری
 حالده شخص ثقیله تحملده روح معاونسز قالیور. « دیمشدر.

؟

بر عرب شاعرینه « ائک زیاده سودیکک شیلر
 هانکیلر یدر؟ » دیدکلرنده « درت شیئی پک سورم. » دیوب
 بوجه آتی صامش:

وجه حیب، ساقی ادیب، مغنی مصیب، ندیم لیب.
 شاعرك تعداد ایتدیکی شیلره برده « باده دلفریب » قانه رق
 بودردی بشه ابلاغ ایتامسی ساقی ادیبك لطفنه اعتمادندن
 اولمیدر.

؟

برکون «عبد الملك» دن براعرابی بر آز پاره ایستدکه
 مشارالیه «اللهدن ایسته!» دینجه سائل «آندن ایستدم. سکا
 حواله ایتدی!» جوانی ویرمکه عبد الملك کوله رک کن دیسنه
 بر خیلی احسان ایشدر .

؟

— بوغاز ایچندن —

افقدم !

سعادت غزته سنك قسم ادیسنه «فقرات» عنوانی
 آلتده اوله رق یازلمقده بولنان غایت لطیف و ظریف، ادیبانه
 و حکیمانه پارچه لر ارباب مطالعه طرفندن برر غبت فوق-
 العاده ایله تلتی ایدلمکده در .

بونلرک بعض محبان ادب و حکمت طرفندن قرائتخانه-
 لرده غزته نسخه لرندن جیب دفترلرینه نقل و تخریر اولندی
 بیله اکثر یا کوریلور .

بوققره لرک «خزائن الحکم» اطلاقنه شایان اولان
 کتب عربیه دن اخذ ایدلمکده اولدینی آکلاشلقده اولسیله
 شوجهت دخی بشته جه موجب تر ایدر غبت اولور .
 سعادتمزك بویله فقرات مفیده ترجمه سنده دوام وسائر

کونه مواد ادبیه درجته اقدام ایله دوستداران ادبیاتی
همیشه مستفید المسی آرزو کرده انامدر .

عاجز لری دخی اولدقجه لسان عربی منتسپلرندن
بولندیغ جهته لطف خطا بخشانه لرینه استاداً قسیم ادبییه
قبول بیورلوق اوزره فقره آتیه نك تقدیمه جرات ایلرم .
(فقره)

باده پرستان شعرای عربدن «اعشی» اهل فارسدن بر
قتانه می فروشک خانه سنده مست خراب اولدیغی حالده
ترك عالم انقلاب ایش ایدی .

مزبورده اعشاک سبب ارمحالی نه اولدیغی سؤال
ایلدکلرنده شاعرك :

« وكأس شربت علی لذة »

« و آخری تداویت منها بها »

قولنه ایماء « منها بها بکشتش . » یعنی « آتی منها بها اولدردی . »
جواب لطیفه آمیزینی ویرمشدر .

متعلم

(اعشایه دائر بر ایکی سوز)

متعلم بالاده کی فقره سیله آنده مندرج اولان بیتدن

مدمن خمر اولدینی آکلاشیلان اعشی امرئ القیس کی
 زمان جاهلیتده یتیشن بلغای عربک اکابرندن ایدی.
 حتی بین العرب (اعشی الاکبر) عنوانیله یاد اولنوردی.
 عرفی شیرازی کی مفاخر بر شاعر:

« من کیستم آن سالک کونین مسیرم »

« کز بیخته جوهر قدسست خیرم »

مطغنی حاوی اولان مشهور قصیده فخریه سنده:

« دراوج سخن بهر فرو آمدن طبع »

برداشتم این قول که اعشی و جریرم »

دیہ اعشائک علوشان بلاغتی ضماً اعترافه تنزل ایتشدرد.

اعشی نشومیاب صهبا اولمدیجه اشعار جیده انشاً ایدهمز

ایدی. عصر مزده دخی بعض مشاهیر شعرا بو بایده اثر

اعشایه اکتفا ایتمکده درلر.

« بدیع همدانی » نک بر قصیده سندن اولان:

« هذالر کتبه و ذالر هبته »

« و ذالر غبته و ذالر اذ اطربا »

یتده کی « هذا » امرئ القیسه، « ذا » لردن بریحیسی تابعیه،

ایکیجیسی زهیر بن سلمایه، او چیجیسی ده اعشایه اشارت

اولوب همدانینک مرادی بونلردن امرئ القیسک وصف

خیلده، نابغه نك حین احتراز و اعتذارده، زهیرك انهای
استعطافده، اعشانك دخی هنگام ظربده اشعر ارباب نظم
اولدقلمینی بیان و اعتراف ایتمکدن عبارت اولدینی بعض
ادبای شارحین طرفندن درمیان اولتمشدر .

عرب ادباسندن بعضاری اعشایی امری القیسه دخی
ترجیح ایتمشدر . مر جملردن برینه «علمدار معشر شعرا
امرئ القیسدر .» مآلنده کی حدیث شریفك اخطاریله
اعتراض ایتمدکلرنده «اعشانك امرئ القیسه رجحاتی اثبات
ایچون اك بیوك دلیل ینه بوحدیث جلیلدر . بر علمدارك
البته امیری بولنور . امرئ القیس علمدار اولنجه اعشی طبعی
سپهسالار اولور.» جوانی ویرمشدر .

اعشی آخر عمرنده نبی شاعر نواز اقدمزنی زیارت
عزمنه دو شمش و حضرت پیغمبری :

«بی یری مالاترون و ذکره»

«اغار لهری فی البلا دو امجد»

بیتی حاوی اولان بر قصیده بلنغه ایله مدح ایتمش ایدی .
کندیسنك جناب رسالتآب ایله کورشمك عزمنده بولندیغنی،
خصوصیله کورشمزدن اول ستایشنی حاوی او یله برقصیده
نظم ایتمش اولدیغنی شرفیاب اسلام اولیان صناید قریش

استخيار ايدنبجه اعشانك بو غائبانه محبتدن وقصند زيارتدن
 منى ضمنده لازم كلن وسائطه مراجعت ايلشار ايدى .
 اعشى ده وه سنه بنمش اولدينى خالد دركاه رسول الله
 متوجهاً كلكده . ايكن يولده اوكنه چقانار بو سياحتدن
 مقصدى نه اولديغنى صوروب آكلادقلانده « حضرت
 محمده كورشه . سنى بالمله لذائذدن منع ايدر ! » ديلمري
 اوزرينه شاعر ايله قطاع طريق دين بيننده بوجه آتى بر
 محاوره جريان ايتمشدر :

اعشى — بى نه كى شيلردن منع ايدر ؟

مصادفين — اولاً ترك زنا ايمهكى امر ايلر .

اعشى — ذاناً زنا بى ترك ايلدى !

مصادفين — قمار اوينا مغهده اذن ويرمز .

اعشى — قماره بدل ديكري بر شغل حسن ايله اشتغاله

مساعده بيورمى احتمالك خارجده ميدر ؟

مصادفين — سن آنك ديننى قبول ايتدكدن صكره

برقطره بيله شراب ايمه من اولورسين !

اعشى — ايشته بوراسى بر آز مشكل !

مصادفين — شرابنيز نه ياپارسين ؟

اعشى — هيج ! بارى نردمده موجود شرابى ايجوب

بیتیریمده حضور محمدی به آندن صکره کیدهیم.
 بو محاوره نك ختانی متعاقب اعشی راحله سنده برابر
 طاشیدی بر مقدار شرابی ایجه ایجه فقره متعلده ذکر
 اولنان حمارة فارسیه نك خانه سنه قدر کیتش واوراده
 مزبورده «منهاها بکشتش.» دیمکه مجبوره ایدمجه به قدر
 شرب شرابه دوام اتمشدر.

بعض زوایاته کوره اعشایی یولدن چوروب محروم
 شرف اسلام ایدن ابو جهلدر. فقط تحریم خرا آتی غزوه
 بدر کبرانک وقوعندن صکره نازل اولدینی حالد ابو جهلک
 غزوه مذکورهده قتل ایدلش اولسنه نظراً بو روایتک
 طوغری اولدینی محقق ایلر.

روایت اخزایه کوره اعشی اشرای منکریندن
 «عامر بن طفیل» ک ترویریه یولدن دونمشدر. هر حالده
 زواللی شاعره آجینیر. مع مافیہ کنديسنک ارباب توحیددن
 اولدینی بعض اشعارندن استنباط اولتمقدهدر.

معلم ناجی

§

عربان ولرزان بر فقیره «بوشد تلی صوغوغه نصل

تھمل ایدہ بیلورسین؟» دیدکارنده «روزکاردن بشقه طعیمی،
کونشدن بشقه سراجی، سعادن بشقه سقی اولیان آدم
تھمل ایتزده نه یاپار؟» دیمشدر.

§

صوغوقدن پک مضطرب کورینن یر اعرابی یه «سنگ
بویله طوقتی درجه لریته کلکلک کونشک برج عقربده
اولسندن نشأت ایدیور.» دیملریله حریف حدتانوب
«الله جزاسنی ورسون شو عقربک! یردهده مودیدر،
کوکدهده!» بوللو چیقشمشدر.

§

اکابر عربدن برینه اشترا ایتک آرزوسنده بولندیغی
بر جاریه شاعره عرض اولندیغی صرهدده تزدنده بولنان
شاعر اعمی مشهور «بشار بن برد» ه مزبورده بی بعض
کلمات ایرادیه امتحان ایتسنی امر الیکله بشار «احمد الله
کئیرا.» دیدکده جاریه «حین انشاک ضریرا.» مقابله سنده
بولنمش ایدی. بونک اوزرینه اوزات کوله رک بشاره
«کندیسنی نصل بولدک؟» دینجه بشار «همان آله که باق!
ملعونه یمان شی!» جوابی ویرمشدر.

§

« ابن ابی عتیق » برکون خانه‌سندہ او طور مقده ایکن
برادرینہ لطیفہ یولو «اوده بر آرات بولسه ده قاینادوب
ترید یاپسہق !» دیر .

بو سوزک اوزرندن بر قاج دقیقہ کچرکچمز قومشو .
لرندن بر آدم کلوب «بر آرات صویکزر وار ایسه ویرمکری
رجا ایندم .» دیہ اندکی قابی اوزادبجه «اولسه دریغ
ایمز ایندک .» طرزنده ردلین ایله حریفی صاودقدن صکره
برادرینہ «غریب حال! قومشولرک بورونلری بزم رایجه
تصوواتمزی دخی استحام ایدیور !» دیهرک اولکی
لطیفه یه ینه بر لطیفه ایله ختام ویرمشدر .

§

«خشن بصری» یه «خلق زنکینه نیچون رغبت ایدرلر؟»
سؤالی ایراد ایدنلر «معشوقه‌لری آنک تزدنده بولندیغی
ایچون!» جوابی آلمشدر .

§

امام حسین افدمزک بنات عارفانندن وقعه کربلاده
مشارالیه ایله برلکده بولمیش اولان جناب «سکینه» برکون
دکرندن زیاده ثمن ایله برشی اشترا بیورمغله بعض صاحباتی

«شومبايعده افدمزك دوچارغبين اولديغكرظن اولنه بيلير.»
 ديدكرنده مشارالها «آرزوسنه نائل اولان انسان هيچ بر
 وقتده مغبون عد اولنه مز.» بيورمشدر.

§

«فضيل بن عياض» ك نزدنده بركون كيلرك ابرار
 امتدن عد اولنمري لازم كله چكنه دائر مكالهيه كيريشلديكي
 صرهده ارباب مجلسدن بعضاري ابراردن بولندقلري
 ايما ايدر يولده اداره لسانه جرات اتملريله مشاراليه
 حضاره خطاباً «كنديسندن ضرر كورميه چكندن دشمني
 دنخي امين اوليان آدم ابراردن اوله مز.» ديدكدن صكره
 «شمدي ابرار نرده؟ سزك شر كردن دشمنكز دكل، دوستكز
 بيله امين اوله ميور!» مطالعه عارفانه سي درميان ايلشدر.

§

مشاهير حكماي اسلاميه دن «محمد بن زكريا الرازي»
 بر آردلق اسكي يولده كيماكرلكه مراق ايدهرك اكسير
 آرامغه وبوهوس غريب كنديسنده كيتدكجه ترايد ايتديكندن
 هان كافه اوقاتي بو اوغورده تضييع ائلك كي حكمت صححه
 ايله قابل امتراج اوليان برحر كنده بولنغه باشلامش ايدي.
 نيل مقصد ايجون او قدر اوغراشدي كه نهايت انجرو

عقاقیرک تأثیریله کوزلری شدتلی بر آغری به طوتلدی .
 تباوی ایچون برطیبه مراجعت ایلدی . طیب، مشار .
 الیهک کوزلرینی آرزمان ایچینده اولکی حالنه اعاده ایتک
 اوزره کندیسسه بازارلغه کیریشهزک بش یوز آتون اجرت
 ایستکلکه حکیم بومقداری استکنار ایله ده آاز پاره ویرمک
 ایچون برخیلی سوز صرف ایتدیسسه ده طیب ایستدیکی
 مبلغی بردلرلو تزیل ایتدیکندن حکیم ناچار بش یوز آتونی
 چیقاروب کندیسنه تسایم ایدمجه طیب، مشارالیه آوجنده
 آتونلری کوسترهزک « کوردکی کیمایی ؟ » دیمشدر .

§

حکمان بری « دنیاده سزه اک زیاده لذتیخس اولان
 شی نه در ؟ » سؤالنه جواباً « بیلدیکم حکمتی اوکرتشم ! »
 دیمشدر .

§

بر حکیمه « انسانلرده کوردیکمز بو اختلاف افکار نه
 زمان مبدل اتلاف اوله حق ؟ » دیملریله « نه زمان بیلین
 سوز سولتیز اولورسه ! » جوابی ویرمشدر .

§

زمان سعاده یتشمش اولدقلری حالده رؤیت دیدار

نبوی ایله مشرف اولقسنزین قبول اسلام ایدن تابعیندن
«صخر بن قیس» - که «احنف» لقبیه شهرت بولشدر -
سادات عربك فضائل پرورانندن صاحب نوادر برشاعر
ایدی .

مشارالیهك مجلس مصاحبتنه ملازمت ایدنلردن برآدم
دائماً التزام سکوت ایله رک سویانن سوزلری دیکه مکله
اکتفا ایده گلش ایکن برکون هیچ مناسبتی اولدیغنی حالده
دهنکشای بلاهت اولوب احنقه «مسجدك کنار بامنده
کزوب قوشه ییلیر میسکر؟» سؤالی ایراد ایله :

«هرزه کوید لطیفه پندارد»

مضموننه ماضدق اولدیغنی کونستردکده احنف متبسماً
«باقسه کز آ! آرتق پیر ناتوان اولدم . طریق واسعدیه
کوج حال ایله یورویه ییلیورم . اوله تهلکلی یرلرده کزوب
قوشه میه جغم بدیهیدر .» جوابی ویردکن صکره :

— «کاین تری من صامت لك معجب»

«زیادته او نقصه فی التکلم»

«لسان الفتی نصف ونصف فؤاده»

«قلم یبقی الاصوره اللحم والدم»

قطعه غراسنی او قومشدرکه «بك جوق شخص خاموش

مشاهده ایدرسین که تکلمه باشالینجه سوزنده کی زواند،
یا خود نواقص نیی اعجاب ایلر . انسان حقیقته ایکی به
تقسیم اولنور: نصفی اذغانی، نصف دیگر دیگری دخی لسانیدر.
بر آدمده بوایکی شی متقی اولنجه لم ودمدن بشقه انسانه
بکزر نره سی قالیر! « مألندهدر.

§

حضرت یوسف صدیقه دیار دیگردن کلن اصدقاسندن
بری هدیه اولمق اوزره « آهین » بر آینه مجلی کتیرمش
ایدی .

ماه کنغانی انواع هدایا ایچنده نه یوزدن مرآتی اختیار
ایتدیکی استیضاح بیوردی . صاحب محفه جواباً دندی که:
« بو آینه کوکلك بر صورتیدر . بوکا باقوب کوزل
یوزگری کوردکجه محبزی یاد ایلسنکز.»

« کوکله بونک بیننده شو قدر فرق واردر که آینه
جلادارم اچیاناً مشاهده دیدارکرله بختیار اوله حق، قلب
صفوت شعارم ایسه عکس جمالکردن بر آن بیله خالی
قالیه جقدر.»

«سجانی ابکم ایلدی باقل غریبدر»
 شعرای عربدن «دعل» ك بیلدکرندن برمتشاعر
 برکون مشارالیهك تزدینه کلهزك آثار طبعندن اولمق اوزره:
 «ان ذا الحب شديد ليس ينجيه الفرار»
 «و مجامن کان لایمشق من ذل المحازی»

یبتی عرض ایلدکده دعل بعدالمطالعہ «برادر!
 بیتک روی حرفاری یکدیگره اویمور. باقسهك آ! مصراع
 اولده راء مهمله اولدینی حالده مصراع ثانیده زای معجمه
 بولنیور.» یوللو براخطار متقدانهده بولنش ایدی.
 متشاعر دیدی که: «آنک قولانی بیلورمیسین؟ ایکنجی
 مصراعک روی حرفته نقطه وضع ایتمزسین، توافق
 حاصل اولور.»

بونک اوزرینه دعل «آفرین آرقداش! اہمال نقطه
 ایله بوہجتک چاره رفعی بولدک، فقط مصراع اولک آخری
 مرفوع اولدینی حالده مصراع ثانینک آخری مجروردر.
 بین المصراعین اعراباً دخی توافق بولنق لازم کلزمی؟
 بوتقیصه نك ازاله سی ایچون نه چاره بوله جقسین؟ باقہلم!»

دیدکده متشاعر حدتله نهرک دعبله «نه احمق آدمسین! بن سکا» اعجام ائمه. «دیورم. سن ایسه حالا اعراب قیدنده بولنیورسین!» دیه چیقشدی.
دعبل بودفعه ناچار سکوت اینه مقابله ایتشدر.

۲

وقتیه برعایش بی هوش ایکن مؤخرأ عاقلانه یاشامغه باشلامش اولان بر حکیم نصلسه بر کجه بزم رندانده بولنمغه
مجبور اوله رق :

« کفارت شرابخوریهای بی حساب »

« هشیار درمیانه مستان نشستست »

خزاسنی کورمش ایدی .

مجلسده عشرت بر آز ایلریله نیجه هرکس کولوب
سویلکه باشلادینی حالده حکیم تائب بونلری یالکز دیکله مکله
قناعت ایدردی .

بونک اولکی حالی بیانلردن بریسی کندیسنک صوفیانه
طورشنه تعریضاً « عشقکز یرنده دکل ! » دیکله حکیم
« له الحمد عقم یرنده ! » جوابی ویرمشدر .

— بوغاز ایچندن —

افدم !

کچن کون تقدیم ایلدیکم «منهاها بکشتش» فقره سنی قسم ادبی یہ درج ایتمکزدن زیاده بونک زیرینه شاعر جاهلی «اعشی» یہ دائر کوزل بر مطالعه تاریخیہ یازمکزدن ممنون اولدم . اعشانیک ابلیغ العرب، نبی عالی نسب اقدمزی زیارت قصدیلہ کیدرکن کمال سرکرانی و ناتوانی سبیلہ راکب اولدینی ددهونک اوزرندن دوشه ریک عازم دار القرار اولدینی مرویاتدن ایسه ده شاعرک راحله سنده موجود شرابی شرب ایده ایده «خماره فارسیه» نک بز دینه عزیمتله اوزاده مزبور دینی «منهاها بکشتش» دیکه محبوره ایله بجه یہ قدر اوغراشدینی روایتک ترجیحاً مطالعه مذکورده اشعار بیورلمش اولسور، البته دها شاعرانه کوریلور .

هرنه حال ایسه بولطف ادیبانه کرک شکران واجبنی ایفا ایتمک بهانه سیله آتیده کی پارچه نک دخی تقدیمه جسارت ایلیورم :

مشایخ عظام اسلافدن مشهور «محمود شبستری» قدس سره حضرتلرینک لسان فارسی اوزره یازلمش «سعاد

تنامه» نامنده بر کتاب مستطابی وارد که مطبوعی اولمدینندن
 آ محقق کتبخانه لری زیارت ایدن ارباب سعاده عرض دیدار
 ایدر .

بو کتاب غایت جدی بر اثر نفیس اولمقله برابر مشویء
 شریف کی تمثیل طریقیه تبیین حقایق ضمنده ایراد اولمش
 بعض لطائف نادره بی دخی شامل بولمقدمه در . بولطائفدن
 برینی شیخ مشار الیه ایات آتیه ایله در میان بیورمشدر :
 کودکی دید عکس خویش در آب
 زان بترسیدوبانک زدکای باب

در خم ماست کودکی پنهان

که من از عکس او شدم لرزان

پدر پیردر زمان بدوید

واندران خم زابلهی تکرید

صورت عکس خویش دید دران

گفتش ای پیر از کج پنهان

در خمی رفته بریش سفید

کودکی راهمی کنی نومید

تازیم تو آب می خورد

باتو آبش بجاق چون کدرد

بو حکایه جکی شو وجه ایله ترجمه ایدیورم:
 « وقتیه چو جفک بریسی اوده بولنان مایله مملو کو پدن
 صو آلوب ایچمک اوزره کوپک ایچنه نظر ایلدکده درون
 آبدہ کندی صورتی کور مکله قور قوسندن تتره مکله باشلا یوب
 «بابا! بزم کوپک ایچنه بر چو جق کیروب کیزلنیش. باقسه آ!
 بکا صو ایچیر میور!» « ذبه فریاد ایلدی. »
 « آق صقاللی اختیار پدزی چو جفک فریادینی ایشیدمجه
 کمال تلاش ایله قوشوب کیدرک کوپک ایچنه باقدی. اودخی
 صوده کندی عکسنی کوردکده عکسنه خطاباً دیدی که:
 « ای پیر! بو آق صقال ایله کوپک ایچنه کیروب ده چو ججی
 قور قوتمق سکا دوشرمی؟ ایشته سنک هیئتکن صو
 ایچهمیور! سن بوراده اینک آنک بوغازندن صومی کچر؟»
 جناب شبنسیری بو فقره بی شووجه ایله نقل ایتدکن
 صکره:

« عقل فرزندین وریش پدر »

یعنی « اوغلك عقانه باقی، برده پدرك صقالنه ! »

دیشدر.

شیخ مشار الیه فقره مذکورہ فی ارباب جهل وغفلتک
 احوالی تصویر ایچون ایراد میور مشدر که زمانیه قیرده

کررکن برتک چیزمه بولمش اولان ایکی کیشی بونک نه اولدیغی
 بیله مدکرندن منسوب اولدقاری قومک اعقل عقلاسی
 قیاس ایتدکاری ذاتک حضورینه چیقهرق چیزمه بی اورته یه
 قویوب بونک نه اولدیغنه دائر ایضاحات ایستدکرنده او
 ذاتک چیزمه بی معاینه ایله برخیلی دوشوندکنن صکره
 «بو، قازمه در! یاخود قازمه نک غلافیدر!» رای مترددانه سنی
 ویره رک زواللی حریفاری بتون بتون حیرتده براقسی
 فقره مشهوره سنه نظیره کی برشیدر . ازباب جهل وغفلت
 صو ایچمک کی اک عادی عد اولنان برایشده بیله دوچار
 صعوبت اولورلر . اصحاب علم وحصافت ایسه هرشیده
 کسب موققیته یول بولورلر .

لاحقه

شیخ مشارالیه بوجیه اشعار حقیقت نما یازمش و بوسایه ده
 نام عالیسنی اها ایلمش اولدینی حالده ینه کندینیک بر کتاب
 منظومنده :

شعر خود چیست تابدان نازند
 یا ازو کردنی بر افراز ند

شعر در عالمی کہ مردانند
 بازیء کودکان همی خوانند
 بیتلریہ شعرک مدار افتخار صایہ جق برشی اولدیغنی،
 حتی چوجق او یونجای قیلندن بولدیغنی بیان بیوریور۔
 بونک آلت طرفده ده :

شعر کویم بصد تکلف وزور
 تا کم علم دین بدان مشهور
 دیہ نشر علم دین مقصدیله شعر سولیکده اولدیغنی
 درمیان ایلور . غریب دکلی؟ علم دینک اتشارینه وسیله
 اوله بیله جک قدر شریف برشینہ چوجق او یونجای دیمک
 موافق حقیقت کوریلورمی ؟
 بیوکلر مزک بویله بعض اقوال واطواری بزم کی عقول
 قاصره اصحابی نظر نده شایان استغراب کورنمکده ایسه ده
 البته قصور آنلرده دکل، بزده اوله جفنندن سوزده مستغفرانه
 برحاله ختام ویریم .

متعلم

سعادت

کچده نشر ایتدیگمز « حسب حال جامی » ترجمہ سی

مطالعه اولئش ایسه بوبانده استغرابه محل اولدینی تسلیم
بیوریلور .

شیخ نظامی :

در شعر میبچ و در فن او
چون اکذب اوست احسن او
دیه هر کسی شعر ایله اشتغالدن منع ایتمک ایستر کی
کورندیکی حالده بو نصیحتی متعاقب ایراد ایتدیکی :

زین فن مطلب بلند نامی

کاین ختم شدست بر نظامی

بیتده عالی طبیعت بر شاعر اولدینی سویلیوب بونکله

افتخار ایشدر .

حضرت مولانا :

شعر چه باشد بر من تا بزخم لافی ازو

هست مرا فن دگر غیر فنون شعرا

بیورمش ایکن اکابر مزک همان جمله سندن زیاده شعر

سویلشدر . بین العلامشهور اولدینی اوزره شعرك ارباب

دانشه یاقشیمه جغنی بیان ایچون :

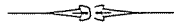
ولوالشعر بالعلماء یزری

لکننت ایوم اشعر من لید

دیمش اولان جناب امام شافعیك نیجه اشعاری واردر .
 بو حاللر هپ نفعیك دیدیکی کبی :
 بن بو حالته تنزلی ایدردم شعره
 نیلیم قورتیلم طبع هوسنا کمدن
 تیجه سنی کوسترر .
 بزم رأیزه قالیرسه شعرى سومیوب سونلامك ایچون
 طبعاً شاعر اولماقدن بشقه چاره یوقدر .

‖

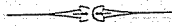
حسن بصرى بیورمشدرکه :
 « دشمنکی اڭ زیاده ازده جڭ برطور عالیجنابانده بولنق
 ایسترمیسین ؟ آکا کندیکی دشمن طورنده کوسترمه ! »
 دیمک اولور که :
 « خصمک ستمن آکلاماق خصمه ستمدر »
 مضمونی جناب حسنک بوسوزندن آلتمش .

شاعر اعمی مشهور « بشار » ه هرزه وکیلک بریسی
 « جناب حق بر آدمی نور بصردن محروم ایدمجه آکا
 بدل مطلقا بر بشقه شی احسان بیورر . سکا نه احسان

بيوردى ؟ «ديه صورنجه شاعر» بكا احسان بيوريلان شى
سنگ كى حريفارك يوزىنى كورمامكدر ! « ديمشدر .

محصيل علم ايتك آرزوسينده بولندينى حالده خلقك
«باقتر شو اختياره ! كنجلكنى بهوده كيرمش ده شمدي درس
آلغه باشلامش ! يولوو تعيياتدن احتراز ايله متعلم صفتده
كورنمكدن اوتانان بر پير صافى ضميره معلم ديمشدر كه :
«بوخالكر غريبدر . هج انسان اواخر حياتنده اوائل
عمرنده اولديغندن افضل بر آدم اولمقندن اوتانير مى ؟»

بر حكيه «حریت نه در؟» ديدكارنده « خيزه خدمت
ايد بيلكدر . انسان نه قدر خادم خير اولورسه او قدر حائر
حریت بولنور . « جوانى ويرمشدر .
ديكر بر حكيه بوسؤال ايراد اولندقدم (حریت هر حالده
نفسه غلبه مزيتى حائر بولتمقندن عبارتدر .) ديمشدر .

(انسان ايچون اصلح احوال نه در ؟) استيضاحنده
بولنان بعض تلاميذنى براستاد باشاشته «عالم حقيقى اولمقدر.»

دیه ارشاد ایلد کده شاگرد (جهل ایله یاشامغه مجبور اولورسه؟)
طرزنده تکریر سؤال ایتمکله استاد بودفعه چهره بی چاتوب
(اولمکدر!) جمله سنی ایراد ایتمشدر.

بو فقره (مدرسه خاطره لری) لغوانلی مجموعه مزده
مندرج (لطائف صوفیانه) بندنده مذکور اولدینی اوزره
حضرت بایزید بسطامینک (انسان ایچون اک ایی حال
نه در؟) دیه صوران بر آدمه (دولت مادرزاد!) جوابی
ویرمنسی اوزرینه سائلک (یا او دولتین محروم ایسه؟)
بوللو تکرار استیضاح کیفیت ایتمسه مبنی (فجأة وفات!)
دیش اولسنی آکدیرر.

§

معلیندن بری طلبه سنه نصیحت ویردیکی صره ده
دیمشدرکه :

« بر آدمک اقوال و افعالی تمامیه موافق عقل
و حکمت اوله من . انسانلردن بعضلرینک اقوالی، دیگر
بعضلرینک دخی افعالی عاقلانه و حکیمانه دینیه بیله جک بر
حالده بولنور . سز بو اقوال و افعالی دیکله بکر ، کور کرده
آنلرک ایچندن عقل و حکمته موافق اولانلرینی انتخاب
واخذایدیکر . »

§

بركون « ابن المعتز » ك حضورنده انسانلرك مذهب
ومشرب جهتيه اقسام كثيره به منقسم بولندقلرينه دائر
اداره كلام ايدلايكي صروده مشاراليه «الناس اثنان واحد
لايكتفي وطالب لايجد. » يعنى « خلق ايكي درلودر:
بر طاقى بولوبده قناعت ايمىلر، ديكر طاقى دى
آرايوبده بوله ميانلردر. » ديهرك ارباب تقسيمه تفهيم
حقيقت المشدر.

§

ينه ابن المعتز بركون احوال عالدين بحث ايتديكي
صروده «زنكينك وفايمى الميدير، يوقسه فقيرك حياتيمى،
يله م!» ديمشدر.

§

مشهور حكيم صولون «حكمت شناس حقيقى او آدمدر
كه حياتك اسارت، ممالك حریت اولديغنى بيلير.» ديرايمش.

§

برمكيلردن «فضل بن يحيى» نك ياننده بولنانلر بركون
كنديسنى كال جود ايله ثنا ايلديلر. ديدى كه:
« دنيا او قدر بيوك بر شى دكلدر كه آنى كاملاً بخش
ايدن آدم شاين ستايش اوله بيلسون. آنك بعض

اجزاسنی احسان ایلین کیسه نك مدحه شایسته کورلمسی
زده قالیر؟»

§

« فضل بن زبیح » ه برکون هارون الرشید اثنای
مکالمهده (یا لان سویلیورسین ! « دینجه فضل » یا امیر
المؤمنین ! بر یا لاجینک حضور کرده سوز سونک شرفی
احراز ایتسی شویله طورسون ، یوز کره باقه بیلسنه دخی
احتمال ویزدم ! « مقابله » ظریفانه سنده بولمشدر .

§

برکون « احنف بن قیس » ک مجلسنده بولنارندن
برسی « فلان آدم جاهلدر ، اوقومق یازمق بیلیور . » دیمسیله
مشارالیه « انسان یالکر اوقویوب یازمقله جهالتدن
قورتیه مز . علم ، کندیسنده آتی خصات بولنمان کیسه در .
دیدکن صکره خصال مذکوره بی بوجه آتی تعداد ایلشدر :
شوکا بوکا اعتماد ایتک ، فأنده سز سوز سونک ، بر
سبب معقوله منبی اولیه رق حدتلتک ، ناهاه احسان ایتک ،
اونه کنه بریکنه سرینی آحق ، دوستی دشمنی فرق ایتماک .

« حسین منصور حلاج » ک لسانتندن - مشهور
اولدینگی اوزره - سائقه جذبہ ایله « انا الحق » کبی بعض
کلمات علویہ صدور ایتمه باشلانجه معاصر لرندن بولنان
« ابو علی وارجی » طرفدن کنديسنه آئیده ترجمه سیله
برابر کوسترینلن تنیه نامه یازیلوب کوندرلمشدر:

تنیه نامه

اما بعد فما کل ما امکن علمه امکن قوله وما کل ما امکن
قوله امکن کشفه وما کل ما امکن کشفه حان وقته وما کل
ما حان وقته حضر اهله فاحفظ لسانک یحفظک فان صاحبک
غیور . «

ترجمه سی

هر بیلنسی ممکن اولان شیئک سویلنسی ممکن اولمز .
هر سویلنسی امکانده بولنان شیئک کشفنه امکان بولنمز . هر
کشفنی ممکن اولان شیئک زمان کشفنی کیش اولمز . هر زمان
کشفنی کیش بولنان شیئی آکلایه حق آدم بولنمز . صاحبک
اولان جناب حق غیوردر . لسانکی حفظ ایت که سنی
حفظ ایتسون . «

منصور حسب الاستغراق ابوعلینک بو حکیمانه سوز .

لرندن منته اوله مامش ایدی . نهایت معلوم اولدینی وجه ایله قتلنه فتوی ویریله رک حکم شرعینک اجراسی ایچون پای داره کوتورلدکده « صدق الوارجی جاءت غیره الحق قمحت ماسواه وبقی الحق کالمیزل . » دیمشدرکه « وارچینک دیدیکی طوغری چیقیدی . غیرت الهیه ظهور ایدوب ماسوی الهی محو ایلدی . بقاینه جناب حقه مخصوص قالدی . » دیمک اولور .

§

یاووز سلطان سلیم حضر تلری دیار عربی فتح ایتدیکی زمان شامده صلحای امتدن « ملا محمد بدختی » نک ایکی دفعه زیارتنه کیتش ایدی .

برنجیسنده بدختی حضور پادشاهیده هیچ برسوز سویلیوب سکوتی التزام ایشدر .

زیارتدن عودت هایون وقوعنده بدختی به اصحابی طرفدن « سلطانک حضورنده نیچون هیچ برسوز سویلدیکر؟ » سؤالی ایراد اولغله « بر پادشاهدرکه بیلدیکی شی یوقدر . بن آکا نه سویلیه بیلیرم؟ » جوابی ویرمشدر .

ایکینجی زیارتده ایسه درویش برقاچ سوز سویلکه لزوم کوردیکدن حضرت پادشاهه « سزده بنم کبی جناب حقتک

قولیسکر. عبدیتده مشترکز. شوقدروارکه بنم یوکم پک خفیف اولدینی حالده سزه من عندالله تودیع بیوریلان وظائف پک آغردر. ودیعه الله اولان خلقک تمامیه محافظه حقوقه رعایتله اجرای عدالت وبالجمله برایا اوزرینه بسط جناح رأفت ایتک مسلك شاهانه سندن هیچ بروقده آریلیوب عالمه حقیقه ظل الله اولدیغیزی کوسترمکده دوام بیورمه ایسکر. « کلماتی عرض ایلشدر .

بونصیحت اوزرینه جناب سلیم حکیم ملا محمد اولکنندن زیاده التفات بیوردرق کوکلنی آلوب کیتشدر .

« سقراط » ه « حیوانات ایچنده اک کوزلی هانکیسیدر؟ »
 دیه صور دقلرنده « انسان کامل ! » جوابی ویرمشدر .
 دیگر بر حکیمه بوسؤال ایراد اولندقدده جواباً « انسان ! »
 دیدیکی کبی « حیوانات ایچنده اک چرکینی هانکیسیدر؟ »
 دینلکده دخی ینه « انسان ! » دیمش ایدی .
 بر حیوانک هم اک کوزل، هم ده اک چرکین عدایدلکده
 اولسنک حکمتی کنديسندن استیضاح اولنجه انسانک —
 جامع فضائل اولدینی تقدیرده — اک کوزل بر حیوان،

بالعکس — حائر رذائل بولنديغی حالده — الكچرکین بر حیوان
اولدینغی بیان ایشدر .

§

تزوجنه طالب ظهور ایدن دلبر بر حییه « جهازک
نه در ؟ » دیمایله « عفتدر ! » جوانی ویرمشدر .

§

« دیوژهن » ه « آلتونک صفرقی نه دندر ؟ » دید .
کلرنده « کندینسی تعقیب ایدنلر پک چوق اولدینغی جهته
قورقوسدن صارارمش ! » دیمشدر .
عرفی شیرازی « آلتونک چهره سنی صاراردان
بم کندینسه عدم التفاتدر ! » مآلنده اولق اوزره :
« بی مهری من زرد کند روی دم را »

دیوور .

دیوژهنک سوزی انسانلرک آلتونه اولان شدت الحجابنی ،
عرفینک مصراعی ایسه کدی علوجاننی ککوسترر .
مع مافیہ ایکسی ده شاعرانه در .

§

شعراى شاهان عجمدن برینک برکیجه — پروانه لرک
اطراف شمعه دوراتی تماشا ایتدیکی صره ده — خاطرینه :

« پروانها هنوز پروبال می زنند »

مصراع کلش اولدینی حالده بوکا بر مصراع دیگر ضمیمه
ایکیسندن بر بیت وجوده کتیرمکه نصلسه موفق اوله .
مامش ایدی .

ملازمتنده بولنان شاعر لره مصراع مذکوری تضمین
ایتملرینی امر ایلدی . هر بری بر مصراع سویلیدی .
هیچ بری نزد شاهیده استخسان ایلدی .
ارباب خرابادین « پیامی » - که روحی بغدادینک
مشهور ترکیب بندنده :

بو نظمی پیامیدن ایشیت حاله مناسب
کیم زبده یاران سخندان عجمدر

مارند صبوچی زده بزم الستیم
بیش از همه دردی کش ویش از همه مستیم
صورتنده بر بیت رندانه سی ایراد ایدلمشدر - تضمینات
شعرانک طبع شاهه موافق کلدیکنی بر آرهلق استخبار
ایدیجه :

یک جلوه کرد شمع جمال تودرازل

مصراعنی علاوه ایدرک مصراع شاهی بی :

بلك جلوه كرد شمع جمال تودرازل

پروانها هنوز پروبال می زنند [۱۱]
 شکلنده برایت حالته قویمشدر .
 بو تضمین شاهک فوق العاده ذوقه کیتدیکندن بیلمی بی
 سرشار شوقه عطا ایشدر .

باوه کوپان شعرادن بری برکون جناب ملا حامیتک
 مجلس عرفاننده آثار طبع سعیمی اولان اشعاره دأرسوز
 آچدینی صردهه « کعبه مکر مه نک زیارتیه مشرف اولدیغم
 ائنده یاننده بولنان دیوانمی تبرکا حجر اسوده مس ایلدم . »
 دیدکنده حضرت ملا « دیوانکزی زمزم قویوسنه طالدر .
 مش اولدیگر دها مناسب اولوردی ! » یورمشدر .

؟

« جالینوس » برکون یولده کیدرکن خو پرو بر جوانه
 تصادف ایدهرک کندیسنه خطاباً بعض کلمات ملاحظه ایزاد
 ایلینجه دلبر، صورتی ا کشیدوب درشتانه جوابلر ویرمگله
 [۱۱] ترجمه — ای دلبر! شمع چالک عالم ازنده پر کزه بجلی
 ایلدی، پروانهلر هنوز اوشوق ایله تحریک اچمه اتمگده دلرلر .

حکیم « آلتون برقاب اما ایخنده سرکه وار! » دیمشدر.

« جواب تلخمی زبید لب لعل شکر خارا »

؟

بهده کو بر شاعر کورشدیکی ذواته دائما اشعارینی
اوقویوب دیکله در ایتمش .

هرکس بونک کوزه لکندن اوصاتمیش اولدیغندن بر
صره سنی دوشوردرک « آرتق بزه اشعاریکی اوقومه !
ایچمزه دیکلیه جک کیسه یوق ! » مضموننی کندیسنه بز
صورت مؤثرده آکلاتمی ایچون چاره آرارمش .

بر آقشام شاعر یارانیه بر اوجاق باشنده اوطورمقده
اولدینی حالده همان قویندن دیواچهنی چیقاروب بر معتاد
انشاد اشعاره باشلامش . حضار ناچارینه دیکله مشلر .

بر آرهلق شاعر دیواچهنی التندن براقهرق خارج
حجره یه چیمغله یارانندن بریسی فرصتی غنیمت بیه رک
دیواچهنی آلوب آتسه آتیمورمشدر .

شاعر عودتنده یانمقده اولان دیواچهنسنک دومانی
باجه دن یوقاری طوغری چیمقده اولدیغنی کورنجیه
احتراق درون ایله « نیچون بویله یاپدیگر؟ محصول عمرمی

محو ایتدیکر ! « یوللو اظهار اسف ایلدکه دیوانچه بی
 احراق ایدن ذات « برادر ! اهل زمین ایچنده سنک اشعا -
 ریگی دیکه یه دیکه یه از برله مین قلمدی . بونلردن وارسون
 برآزده اهل سما حصه مند اولسون ! » جوانی
 ویرمشدر .

§

« بقراط » برکون بر جمعیتده ایراد نطق ایتمکده ایکن
 جهاء حضاردن بریسی کندیسنه « سویلدیگک سوزلر
 بکنیلیر شیار دکدر . بونلری خلق قبول اتمز . » دیدکه
 حکیم « سوزک نفس الامرہ مطابق اولسی مطلوبدر ،
 یوقسه قبولی ایچون خلقه جبر ایدلز . » جوانی ویروب
 نطقنده دوام ایلشدر .

§

« یعقوب بن لیث » مقام امارته کلزدن اول فقرادن
 ایمش . امیر اولدقندن صکره اصحاب یساردن برینک اموانتی
 مصادره ایله بی چاره بی فقر کامله دوشورمش .
 امیر برکون او آدمه تصادف ایتمکله آرهلرنده شویله
 بر محاوره جک جریان ایلشدر :

امير - شمدي حالڪ نصلدر ؟
 فقير - سنڪ اولڪي حالڪ کي !
 امير - بن اولڪي حالم نصل ايدي ؟
 فقير - بن شمديکي حالم کي !
 بونڪ اوزرينه يعقوب پڪ زياده حدتلهرك زواللي
 آدمي مصادره دن بتر بر بلايهدها اوغرا تمق ايستش ايسهده
 بر آز دوشوندکدن صکره نصلسه انصافه کلهرك سوزلرنده
 حقلی اولان محاورينه برشي ديمکدر بشقه اموال مغصوبه سنی
 دخي اعاده ايلشدر .

ابو اللیحه بر کویلو میرزا « یابر » ک حضورینه چیقہ .
 رق « معشرلر اون چوال بغدادی یوز چوال تخمین
 ایدوب بکا ظلم ایلدیلر . » دیه عرض شکایت ایدمجه میرزا
 « احمق حریف ! اون قیه صقالکله بن حضورمده یالانمی
 سویلیورسین ؟ هیچ اون چوال بغدادی یوز چوال تخمین
 اولنورمی ایمش ؟ » دیدکده کویلو « افندمن ! بالذات میرزا
 حضر تلری بن آحمق یدی سکنز درهم کله میله جک صقالی
 اون قیه تخمین بیوررلرسه آنک مأمورلری طرفندن اون
 چوالک یوز چوال تخمین ایدلسی استبعادمی اولنور ؟ »
 جوابی ویرمشدر .

بو جواب میرزانك پك زیاده خوشنه کیتدیکندن
کویلوویه برخیلی احسان ایتدکنن بشقه یدینه برده عشردن
معافیت فرمائی اعطا ایلشدر .

‡

ظرفادن بری خسته لشمس . بعض ارباب ثقلت ایفای
رسم عیادت مقصدیله تزدینه کیتشدر . چو قجه او طور دقلرندن
خسته فنا حالده صیقلش .

مهامت عیاد تجیلر قالقوب کیدر لرکن مریضه « بر امرکز
و ارمی؟ » دیمار یاه ظریف « برخسته نك زیارته کیتدیکنر
وقت یاننده چوق او طور مامکزی وصیت ایدرم! » دیمشدر .

‡

شاعر مشهور صائب اصفهانی بر آرهلق خسته لشمکه
عیادته کلن اجاسندن کوز آچه مز اولمش ایدی .

برکون تزدنده ینه بر چوق زوار اداره کفتار ایتکده
ایکن ایچارندن بری شاعره خطاباً « کیفسز لککزک سببی
نه اولدینی آکلاشلسه ده آکا کوره اجرای مداوات ایدلسه!
عجیا نه اولملی؟ » دیدکده شاعر:

« بیماریء که هست مرا از عیادتست »

مصراعيله جواب ویرمشدرکه «خسته لکم کثرت عیادتندرد!»
دیمک اولور.

§

برسام مشاهیر قیسیندن ایکی متوفانک رسملری
یامش ایدی. رسملری تماشا ایدنلردن بعضاری قسیسارک
یوزلری پک قرمزى کوسترلش اولدیغندن بحث ایله
کندیسه اعتراض ایتملریله رسام «بونلرک حضور آلهیده
یوزلرینک نه رنگ کسب ایتدیکنی کوسترمک ایستمش ایدم!»
جوابی ویرمشدر.

§

دور اساطیرده حکمدان برینه بعض ارباب جهالت
«ناملرینه تعظیم ایتمکده اولدیغمز معبودلر نه کی شیلردر؟
ونه دن خوشلانیرلر؟» سؤالی ابراد ایلدکارنده حکیم
«شوقدر بیلیرم که اولور اولمز شیلرک کنهی آرایوب صوران
آدلردن خوشلانمز لر!» مقابله سنده بولمخشدرد.

§

کویلونک برینه «بوسنه رمضانی نصل کچیردیکر؟»
دیه صوردقلرنده «اوتوز کویلو بریره کلوب برکونده
بر آیلق اوروجی ادا ایتدک!» جواب ظریفانه سنی ویرمشدر.

وزرادن برینک حضورنده رجال برمکیه نك اطوار
 واحوال کریمانه سندن بحث آچمغله حضاردن هربری
 بونلرک حکایات عالیجنابانه سندن برشی نقل ایلدکده وزیر
 منقول اوله رق « برطاقم افسانه جویان برمکیلر حقنمده
 برچوق بالان اختراع ایتشدر. آنلردن هیچ برینک اصلی
 یوقدر. اویله شیرله ایناتق ایسه عقل قاصر اصحابنک
 کاریدر. » دینجه ناقللردن بری « فقط افندمز! شوراسی
 جای دقت واستغرابدرکه ذات دولتکرتک آبا واجداد کرامکن
 حقنمده هیچ اویله برطاقم اکاذیب نقل اولندینی یوقدر! »
 یوللو مقابله ایتشدر.

متشاعرلردن بری بر بیوک ذاته بر منظومه مدحیه
 تقدیم ایتمکه اودات منظومه بی مطالعه ایلدیکی صرمده
 اینکنجی مصراعنده برهجا نقصان اولدیغنی کندیسه اخطار
 ایدنجه متشاعر هیچ طورینی بوزمیه رق « مطالعه ده دوام
 بیوریکر. آلت طرفده کی مصراعرک برنده دخی مطلقاً
 برهجا زیاده بوله بیایرسکز. ناقصه زائد تقابل ایدرک مسله
 وات حاصل اولور! » دیمشدر.

؟

«اسحاق موصلی» نیک خانه‌سینه صو طاشیقله مکلف
برکوله‌سی وار ایش . اسحاق برکون بوکا التفات ایدرک
حال و خاطرینی سؤال ایش .
کوله دیمش که :

— شو اوک ایچنده سنکه بدن بدبخت کیسه یوقدر .
اوله کوریورم .»

اسحاق «نهدن؟» دیه صورمش . کوله ینه دیمش که :
— سن دایما خانه خلقنک بیه جکلرینی تدارکه مشغول
اولدینگ حاله بنده متصل ایچه جکلرینی طاشیقله اوغرا .
شیورم . حال بوکه خانه خلق دیدیکمز تن پرورلر نه‌سندن ،
نهدنه بدن خشنود دکدرلر!»

اسحاق کوله‌نک بو حقیقی اظهار ایتسندن پک محظوظ
اوله‌رق کنیسنی آزاد ایش .

؟

جنون آزما بروزیر زاده برکون شکرچی دکانی
اوکندن چکرکن بر آز شکر قابوب ایلریله‌مش ایدی .
شکرچی بونک آرقه‌سندن قوشه‌رق یتیشوب سکر
مغصوبی لندن آلق ایستدکه بک افندی همان شکرچی

آغزینیه آتہرق « ایشته نہ سکا قالدی، نہ بکا! » دینجه
 شکرچی برقاچ آچی سوز سونلک ایستمش ایسهده وزیر
 زاده نك آردنده بولنان اوشاغی دست قناده اومدیغندن
 زیاده پاره صیقشدرمسيله قناد برشکرخدا اظهار ایدہرک
 ایشی طاتلی به باغلا یوب دوئمشدر.

§

بر فقیر اخسای اکا بردن برینک حضورینہ چیقہرق
 عرض ایدہجک بعض احوالی اولدیغنی بیان ایله مساعدہ
 طلب ایلدکده خسیس نصلسه « سویله باقلم! » دیمکله فقیر
 « ایکی مطلم وار: برنجیسی قولکزه الی آتون اقراض
 ایتمکر، ایکنجیسی ده بونک تادیہسی ایچون برسنہ مهلت
 ویرمکر در. » دیمش.

خسیس شو جوابی ویرمش:

— باش اوستنه! سز بزم محله نك خاطرزی صاییلیر
 آدمارندنسکر. الین کلدیکی قدر مطالبکزی اسعاف ایتمکی
 وظائفدن بیلیزم. انسانیت ده بونی اقتضا ایدر. آدم آدمه،
 خصوصیه قومشو قومشویه دائماً معاوتنده بولنلیدر. فقط
 برکیسه دن ایکی شی طلب اولدیغنی صورتده آنک برینی
 اسعاف ایدرسه دیکرینی ایدہمنسه بیله شیء مروته مغایر

برحرکتده بونمش اولمز ظن ایدرم . بنده شمعی مطلوبکر
اولان شیردن بالکر بریسی ادا ایده بیله جکم . دیکری
ایفا ایده میه جکمدن طولایی عفوگری رجا ایدرم . بی
آلتون ویرمکدن معاف طوتکرده سزه ایستدیککر قدر
مهلت ویرهیم . برسه دکل، خاطرکز ایچون بش سنه بیله
مهلت ویره یلیریم !»

بونک اوزرینه فقیرک نه دیدیکنی یازمق لازمی ؟ . . .

§

انفیه مبتلا لرندن بر ذات بر مجلسده انفیه دن بحث
آچلایغی صره ده - برچوق معاینی تعداد ایله - انفیه نک
علینده بولمقغه برابر بریاندن ده انفیه چکمکده ایدی .
انفیه طرفدارانندن بریسی دیدی که :

- بورنکر آغزگری تکذیب ایتمسه سوزلرکز بردر
جه یه قدر چکیله یلیردی !»

§

برشهووارک آتی خرسز چالوب قاچمش ایدی . اسب
تازیسنک غیوبتندن متأثر اولان شهووار بعض احسانی
وقعه دن خبردار ایلدکه بونلرذن بری « سز آنکره لزومی
قدر اهمیت ویرمیوردیکز !» دیکری « اوشاق آخورک

قوسنی آچیق بر آقش . « بر دیکری ده » نه اوله در، نه بویله !
 حیوان کندیزی چیقوب صاووشمش . « کبی سوزلر سو-
 یلدکری حالده شہسوار بر طور انفعال ایله . « قباحتر هب
 بزم طرفده بولنیورده هیچ آتی چالوب قاچانه برشی
 دینلیور ! » دیمشدر .

مشهور « بهلول » بر کون بغدادده کررکن بریسی
 جینده کی پاره کیسه سنی چارپوب قاچقدده بهلول هیچ
 تلاش ایمیہرک کیدوب مزارلغک بر گوشه سنده او طور مشدر .
 حرینی تعقیب ایتیوبده بویله قبرستانه گلسنک سبی
 کندیندن استیضاح ایلدلکده « او، عاقبت بورایه کله جکدر ! »
 دیمشدر .

مجالس عشرتده زیاده چه سرخوش اولانلرک حلقه
 رندانن چیقہرق بر گوشه یه چکیلوب او طور ملری و بونلرک
 کرچکدن سرکران اولوب اولدقلری آکلاشلق اوزره
 کندیلرینه ساقی مجلس طرفدن برجام تہی عرض ایندلسی
 ایرانجه عاداتن اولدیفندن او وجه ایله دائره عشرتدن
 چکیلنلر ساقینک تقدیم ایلدیکی بوش قدحه ال اوزاتدقلری

خالده خالی بی مالی بی فرق ایده جک درجه بی کچمش
اولدقیری آکلاشیه رقی آنلره بردها ایلیشیک ایلمزایمش.
شاعر مشهور «کلیم همدانی» بویله بر بزم صهباده
بولنه رقی شرب شرابده خلیجه ایلری کیتش اولدیغندن
برمعتاد بر طرفه چکیلوب مستانه یاصلانمش ایدی.
ساقیء حال آشنا نزد کلیمه کلوب کندیسنه بر بوش قدح
عرض ایلدکده شاعر کوزلرینی آچوب چهرهء ساقی بی
کوزنجه بالداهه :

هنوز اندک شعوری دارم ای ساقی زمن بکندر
بچشم مست خود تکلیف کن این جام خالی را
بیتی او قومشدرکه «ای ساقی! هنوز بر پارچه شعورم
واردر. سن بی براقده او بوش قدحی کندی چشم مستکه
تکلیف ایله!» مآلنده در.

بر محاربه ده فرقه قوماندانی بولنان ذاتک یالکر صول
قولی موجود اولدیغندن آنکه آنجق راکب اولدیغی
حیوانک دیزکینی اداره ایده بیایوردی.
محاربه کسب کرمی ایتدیکی صروده فرقه مذکورده نک
مقابلی اولان دیکر فرقه نک شجعان ضابطانندن بری یالین قلیج

بر قولی قوماندانك اوزرینه هجوم ایله اوره جنی ائنده
 قوماندانك صاغ قولى اولیوب صول الیلده حیوانی
 اداره چالشقمده اولدیغنی کورنجه اوره جق یرده سیف
 مسلول ایله کندینسی بر صورت احترامکارانده سلاملا یوب
 کچمشدر.

§

بر بیوک ذات بر کویده خسته لئمکله قولندن قان آدرمق
 لازم کلش. کویک جراحی جلب اولئش.
 جراح اوزاتک قولنی صیغایوب بحریک نیشتر ایده جکی
 صرده بر طور محترزانه ایله قولنی بر آز کری چکنجه جراح
 «غالبا قان آدرمقن قورقیورسکز!» دیمکله خسته «خیر!
 قان آدرمقن قورقیورم. قان آلدن قورقیورم!» جوابی
 ویرمشدر.

§

«قاضی عبدالله رازی» بر کیجه «شاه طهماسب» ک
 مجاسنده بولئوب شاه سلسله مصاحبتی اوزاندیغندن نصف
 الیل کدیکی جهتله قاضی اویقوسزلقندن مضطرب اولمقده
 ایدی.
 بر آرهلق شاه «شوبزم روم دیارینه کوندردکمز

مأمور مخصوص ده حالا عودت ايمدى .» ديدكده قاضينك
« بويكيه آنى كلنجيه قدير بگلهيه جكمى يز افدمز؟ » يوللو
جواب ويرمى شاهك خوشنه كيدوب بر چوق احسان
ايدرك كنديسنى خانهسنه اعاده ايلشدر .

